MEIERIJSTAD

STARTNOTITIE
NOTA KUNST- EN CULTUUR
MEIERIJSTAD 2023

mei 2021

Arno van Alebeek
Erik Tausch

Foto voorzijde: Het Brabant Muziek-Theater

1. INLEIDING

De gemeente Meierijstad heeft in haar korte bestaan een rijk en levendig kunst- en cultuurklimaat opgebouwd. Dit wordt vorm gegeven door:

- een breed en aantrekkelijk aanbod aan activiteiten;
- de aanwezigheid van vele en gevarieerde culturele voorzieningen;
- een breed aanbod aan activiteiten uitgevoerd door amateurkunst verenigingen;
- toonaangevende landelijke en regionale festivals;
- CHV Noordkade als een bovenregionale Brabantse culturele hotspot;
- landelijk toonaangevende organisaties voor cultuureducatie met Phoenix Cultuureducatie, CHV Academy, Cultuurkade Meierijstad en Bibliotheek Meierijstad (NOBB).

Op dit moment is er geen sprake van een integraal vastgesteld beleid op het gebied van kunst en cultuur. Vaststelling van dit beleid heeft om diverse redenen niet plaatsgevonden. Phoenix Cultuur is in 2015 ontstaan uit een faillissement en was net gestart met een nieuwe organisatie en een nieuw programma voor geheel Meierijstad. De bibliotheek NOBB is in 2017 uitgebreid met de bibliotheekvestigingen in Sint-Oedenrode en Schijndel. Theater De Blauwe Kei maakte in 2018 een nieuwe start op de Noordkade. In 2018 is ook de notitie 'Harmonisatie nadere regels subsidiëring kunst en cultuur Meierijstad 2019-2022' vastgesteld, waarmee alle subsidies in de amateursector zijn geharmonieerd tot en met 2022.. Voor de periode 2017-2022 was het bereiken van organisatorische rust bij de organisaties en verenigingen belangrijk. Dit met de intentie ze in de gelegenheid te stellen zich te positioneren in de nieuwe gemeente Meierijstad. Deze argumenten hebben geleid tot de overweging niet eerder een beleidsnota kunst en cultuur op te stellen.

De gemeente ziet kunst en cultuur op lokaal niveau als een essentieel onderdeel in het streven naar een optimale woon-, leef- en werkomgeving en goede persoonlijke ontwikkeling van de inwoners van de gemeente. Zij wil daarom met een frisse blik kijken naar wat kunst en cultuur voor onze gemeente en haar inwoners (verder) kan betekenen en hoe Meierijstad cultureel nog sterker kan worden gepositioneerd.

Mijlpalen van Meierijstad 2017-2022

In het huidig bestuursakkoord Mijlpalen van Meierijstad 2017 - 2022 (MvM) zijn de volgende ambities op het gebied van kunst en cultuur opgenomen en grotendeels gerealiseerd:

- Cultuur is de verbindende schakel. Door slimme combinaties van cultuur, economische dragers, educatie en beleving bieden we uitdagende ontspanningsmogelijkheden.

- Meierijstad biedt een gunstig vestigingsklimaat voor creatieve mensen. Kunst maken we zichtbaar en toegankelijk voor een zo breed mogelijk publiek.

- Inwoners van Meierijstad kunnen gebruik maken van een cultureel aanbod dat bijdraagt aan persoonlijke ontwikkeling, creativiteit en identiteit van mensen en kernen. We steunen en faciliteren culturele voorzieningen en activiteiten.

- In de klassen 4, 5 en 6 van het primair onderwijs wordt cultuureducatie door professionals aangeboden.

- Meierijstad gaat zorgvuldig om met haar kunstbezit. Wij maken kunst maximaal toegankelijk en zichtbaar voor een breed publiek. De kunstcollectie wordt geregistreerd, beheerd en onderhouden. Er komt een voorziening (RAADhuis Schijndel) voor het bezichtigen van de gemeentelijke kunstcollectie (inclusief depotfunctie).

- Meierijstad faciliteert een adviesorgaan voor de aankoop en opdrachtverstrekking van beeldende kunst in de openbare ruimte.

- Meierijstad heeft een lokale omroep met kwalitatief goede en aantrekkelijke programma's.

Wat gaan we nog doen in 2021 en 2022?

De komende jaren staan de volgende onderwerpen binnen de sector kunst en cultuur op de rol:

- Realisatie van het RAADhuis Schijndel:
  - Nieuwe huisvesting van de bibliotheek;
  - Ontsluiting en depotvorming van de gemeentelijke kunstcollectie;
  - Huisvesting KCC, Burgerzaken en trouwzaal.

- Realisatie van nieuwe kunsttoepassingen in de openbare ruimte:
  - Kindcentrum Nijnsel
  - Snelfietsroute F50
  - Centrum Sint-Oedenrode.

- Realisatie renovatie van het voormalig Oude Raadhuis in Veghel met een nieuw beleidsmatig concept voor een programmabibliotheek.

- Realisatie van het inhoudelijk en ruimtelijk concept bibliotheek Sint-Oedenrode.

- Kunstapp en -website voor de toeristische sector en het onderwijs.

- Verdere ontwikkeling van activiteiten en projecten met het doel kunst en cultuur in te zetten als een hulpmiddel voor het sociaal domein.

- Visie ontwikkeling voor de ambitie van de lokale omroep Meierijstad.

- Realisatie nieuwe nota kunst en cultuur.

2. DOEL STARTNOTITIE EN STARTGESPREK

Kunst en cultuur is een zeer divers beleidsterrein, waarin de gemeente een grote mate van beleidsvrijheid heeft om hieraan zelf invulling te geven. Er is behoefte aan een integraal vastgesteld beleid, waarin voor een langere periode beleidsinhoudelijke en financiële kaders worden opgenomen voor de kunst- en cultuursector in Meierijstad.

De beleidsnota komt participatief tot stand. Om dit participatietraject succesvol te laten lopen is het van belang dat inwoners en organisaties in een vroeg stadium weten wat hun invloed kan zijn en wat de inhoudelijke kaders zijn voor dit traject.

Zoveel mensen, zoveel meningen. Voor het opstellen van de kunst- en cultuurnota worden input en ideeën bij bevolking, organisaties en verenigingen opgehaald. Het is bij uitstek een onderwerp voor het opzetten van een participatietraject. Participatieve doelen van dit traject zijn:

- Draagvlak / acceptatie verkrijgen onder partijen of inwoners.
- Verbeteren van kwaliteit van het beleid: het wordt beter/ herkenbaarder voor betrokkenen met behulp van hun bijdragen.
- Invloed geven als democratische waarde in zichzelf (het gaat over bepaalde partijen, en invloed is dan een waarde op zich).

Met het agenderen van een startgesprek wordt de raad aan de voorkant van de totstandkoming van de nota in de gelegenheid gesteld hiervoor input te geven. Zijn de te behandelen onderdelen in de nota overeenkomstig de wens van de raad of ontbreken er nog onderdelen? Overstijgt de voorgestelde invulling van de nota wellicht de ambitie van de raad. Of juist niet?

3. VAN STARTGESPREK NAAR NOTA

Hoe willen we de nieuwe nota kunst en cultuur tot stand laten komen? Juist een nieuwe nota kunst en cultuur leent zich bij uitstek voor een interactief traject met het gehele culturele veld en andere relevante partners. Het moet een co-creatie worden, zodat direct een gezamenlijke verantwoordelijkheid ontstaat voor de vaststelling van de visie op kunst en cultuur.

Het proces wordt in ingedeeld in de volgende onderdelen:

- Startgesprek gemeenteraad
- Inventarisatie van de huidige situatie, (ken)getallen, mogelijk regionale en landelijke cijfermateriaal, benchmarkgegevens, etc.
- Werkbijeenkomsten per discipline
- Enquêtes
- Onderzoek inwoners Meierjstad
- Intern onderzoek andere werkateliers gemeente
- Eindproduct
- Besluitvorming

Startgesprek
De gemeenteraad van Meierijstad is in 2019 gestart met een pilot waarin de raad op het gebied van participatie bij het vaststellen van beleid van 'het laatste woord' naar 'het eerste woord' gaat. De gemeenteraad bespreekt met elkaar bij de start van een traject de voorgestelde participatie-aanpak en kan suggesties en kaders meegeven. Zo weten organisaties, verenigingen en inwoners al in een vroegtijdig stadium wat hun invloed is.

Inventarisatie
Gestart wordt met een inventarisatie van alle (subsidie)partners op het gebied van kunst en cultuur. Deze zijn nagenoeg voor 100% bekend en kunnen per discipline worden ingedeeld en worden bereikt. Via de media worden de organisaties zonder subsidie, maar met een functie in het culturele veld, opgeroepen deel te nemen. Via de buurtadviseurs en de leefomgevingsmonitor wordt input opgehaald wat er leeft op het gebied van kunst en cultuur

Parallel hieraan worden cijfers en kengetallen verzameld bij andere overheden om tot een vergelijking te komen. Ook wordt onderzoek verricht naar de trends en ontwikkelingen op het gebied van kunst en cultuur.

Werkbijeenkomsten per discipline
Als de inventarisatie compleet is worden per discipline werkbijeenkomsten georganiseerd, waarvoor alle betrokken partijen (gesubsidieerd, niet gesubsidieerd en belangstellenden) vertegenwoordigd zijn. Tijdens deze bijeenkomsten worden de resultaten van de inventarisatie gedeeld en kunnen verbeteringen en aanvullingen worden doorgevoerd. Ook worden de kaders voor het participatietraject toegelicht op proces en op inhoud.

De bijeenkomsten worden ambtelijk door de gemeente Meierijstad geïnitieerd en begeleid. Verslagen worden opgesteld en steeds voor commentaar en feedback teruggelegd bij de aanwezigen.

De bijeenkomsten worden in de culturele centra in de grotere kernen gehouden. Dat zijn het Cultureel Centrum Mariëndal, Cultureel Centrum 't Spectrum, CHV Noordkade en Ontmoetingscentrum Erp.

Enquêtes
Naast de fysieke bijeenkomsten worden onder de gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde instellingen en verenigingen enquêtes gehouden.

Onderzoek inwoners Meierijstad
Bekeken wordt of in samenwerking met een hoge school een onderzoek kan worden uitgevoerd onder de inwoners van Meierijstad. De inwoners wordt hun mening gevraagd naar het kunst- en cultuuraanbod in Meierijstad.

Intern onderzoek andere werkateliers gemeente
Ook binnen de gemeente Meierijstad wordt met medewerkers van andere werkateliers gesproken. Op deze wijze wordt een onderwerp van meerdere kanten belicht.

Eindproduct
De opbrengst uit de inventarisatie, startbijeenkomst en aanvullende gesprekken worden uitgewerkt tot een eindproduct. Het eindproduct is een kunst- en cultuurnota voor een langere periode, waarin wordt beschreven wat kunst en cultuur voor de gemeente en haar inwoners momenteel betekent, nog meer kan betekenen en op welke wijze en met de inzet van welke middelen dit wordt geëffectueerd.

Besluitvorming
De besluitvorming door de gemeenteraad vindt op gebruikelijke wijze plaats met een beeldvormende avond, commissie en behandeling in de gemeenteraad.

4. KADERS VOOR DE NOTA KUNST EN CULTUUR

Voor de realisatie van de nieuwe nota kunst en cultuur zijn de eerste kaders genoteerd.

4.1. Reikwijdte van de nota

In de kunstnota wordt aandacht besteed aan:

- Amateurkunst
- Bibliotheekwerk (letteren, poëzie, educatie, stadsdichter, etc.)
- Culturele centra en andere gebouwen met een podium
- Festivals
- Immaterieel erfgoed
- Kunst- en cultuureducatie
- Kunst in de openbare ruimte
- Lokale Omroep
- Musea
- Podiumkunsten

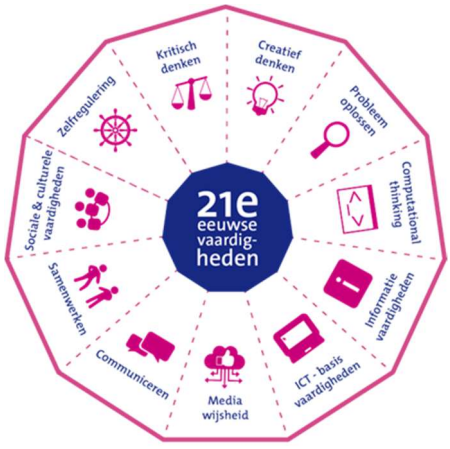
Het materieel erfgoed wordt niet in de nota behandeld, omdat hiervoor een separate beleidsnota is vastgesteld.

Opgemerkt wordt dat per onderdeel heel goed wordt aangegeven wat wel en wat geen onderdeel is van een bepaalde discipline. Alle festivals zijn van belang voor de exposure en het leef- en woonklimaat van de gemeente Meierijstad. Dit betekent echter niet dat ze ook allen financieel moeten worden ondersteund. Festivals vallen daarnaast op het gebied van facilitering en ondersteuning onder het evenementenbeleid. Dat moet tot uiting komen in de nota.

Immaterieel erfgoed is een breed begrip, waartoe veel gerekend kan worden. Behoren carnaval en sinterklaas wel tot het immaterieel erfgoed en de kermissen niet? Vraagstukken die in de beleidsnota beantwoord worden, maar waarbij het handig is de reilwijdte te weten.

4.2. Stimuleren van creatief vermogen als bijdrage aan goede gezondheid

De hedendaagse samenleving vraagt van haar inwoners, jong en oud, om andere competenties en vaardigheden. Het ontwikkelen van creatieve en kunstzinnige vermogens bij kinderen, jongeren en volwassenen wordt steeds belangrijker. Cultuureducatie op school brengt kinderen en jeugdigen in aanraking met kunst en cultuur en levert een bijdrage aan de vroegtijdige ontwikkeling van de zogenaamde 21e-eeuwse vaardigheden.

Cultuureducatie is in Meierijstad binnen het primair onderwijs een substantieel onderdeel geworden als voorbereiding op de toekomst. Cultuureducatie houdt niet op bij het bereiken van de volwassen leeftijd. Het beoefenen van muziek, toneel, dans of beeldende kunst of een combinatie daarvan in de vrije tijd verrijkt nog steeds, actief of receptief.

Gezien de successen binnen Meierijstad op dit terrein is het denkbaar dat de gemeenteraad het stimuleren van het creatief vermogen blijft ondersteunen en als een belangrijke basis ziet voor de ontwikkeling van haar inwoners.

De combinatie of de relatie met de amateurkunst is hier ook van belang. Cultuureducatie moet niet beperkt blijven tot het aanbod op school. De amateurkunst kan hierin een rol vervullen door bijvoorbeeld opgewekte interesses op school verder vorm te geven buiten schooltijden.

4.3. Een inclusieve kunst- en cultuursector

Inclusiviteit is in de gemeente Meierijstad een programmalijn. Iedereen, inwoners en bezoekers van Meierijstad, van jong tot oud, moet in aanraking kunnen komen met kunst en cultuur. Iedereen moet mee kunnen doen, kunnen genieten en zichzelf kunnen ontplooien. Culturele organisaties leveren een bijdrage aan het stimuleren van zowel actieve als receptieve cultuurparticipatie van de inwoners van Meierijstad. Het is denkbaar dat de gemeenteraad Inclusiviteit als een belangrijk kader meegeeft voor het inhoudelijk vorm geven van de beleidsnota.

4.4. Behoud, versterken en verbinden van de culturele basisinfrastructuur

Behoud

De afgelopen vier jaren is gewerkt aan het opbouwen van een sterke culturele basisinfrastructuur (Phoenix Cultuur, Bibliotheek NOBB, Theater De Blauwe Kei, Kunststichting Meierijstad, Cultuurkade Meierijstad, culturele centra en amateurkunst). De basis om kunst en cultuur dichter bij de mensen te brengen, zodat zoveel mogelijk mensen dicht bij huis kennis kunnen maken met kunst en cultuur en actief kunnen deelnemen aan culturele activiteiten/evenementen. Veel waarde wordt gehecht aan het voortzetten van de opgebouwde infrastructuur met haar organisaties en haar diensten/activiteiten.

Versterken

Kunst en cultuur wordt actiever ingezet ter bevordering van het woon- en vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven en de toeristische wervingskracht van Meierijstad. Per organisatie worden de mogelijkheden en kansen bekeken en worden afspraken gemaakt. Uitgangspunt is een verdere bundeling van krachten en het versterken van de samenwerking tussen de culturele organisaties met onder meer de ondernemersverenigingen, bedrijven, gemeente en anderen.

Verbinden

Kunst en cultuur dragen zichtbaar en gestructureerd bij aan andere gemeentelijke beleidsterreinen. Terreinen waaraan wellicht niet meteen wordt gedacht, zoals het sociaal maatschappelijk domein (arbeidsparticipatie, jeugdhulpverlening, sociaal isolement) en ruimtelijke ordening (kunsttoepassingen bij infrastructurele projecten, nieuwbouw).

De kunst- en cultuursector kan dienend zijn voor bepaalde thema's en kan baanbrekend werk leveren. Met de organisaties worden de mogelijkheden en kansen verkend en worden concrete afspraken gemaakt.

5. PLANNING

Voor de realisatie van de nota kunst en cultuur is een voorlopige planning gemaakt. De planning is echter afhankelijk van een aantal zaken. Hieronder worden deze zaken beschreven.

Verkiezingen 2022
In 2022 vinden de verkiezingen voor een nieuwe gemeenteraad plaats. Wil de huidige gemeenteraad nog een nieuwe inhoudelijke kunst- en cultuurnota vaststellen of wordt dit overgelaten aan de nieuwe gemeenteraad?

Indien de huidige gemeenteraad er voor kiest de nota niet vast te stellen, kan wel worden gestart met de eerste stappen. Feitelijk vindt er dan een knip plaats in het proces van inventariseren en beschrijven en het proces van de finale vaststelling van de nieuwe kunst- en cultuurnota.

Rol en betrokkenheid van de raadsleden
De raadsleden kunnen, naast hun rol bij de besluitvorming, actief worden betrokken (meedenken en meepraten) tijdens de totstandkoming van de nota. Met de gemeenteraad wordt het volgende besproken:

a. De leden van de gemeenteraad zijn tijdens het participatietraject alleen toehoorder (passief) en hebben alleen een rol als besluitvormer tijdens de commissie en de raad bij het vaststellen van de nota.
   of
b. De leden van de gemeenteraad nemen tijdens het participatietraject (actief) deel aan de verschillende bijeenkomsten, kunnen hun mening geven en hebben een rol als het gaat om de besluitvorming tijdens de commissie en de raad.

Vaststelling nota voor een langere periode.
Voor welke periode wordt de nieuwe nota kunt en cultuur vastgesteld? Omdat de voorbereiding en realisatie van een nota een langere tijd kan vergen, is het idee ontstaan de nota voor een langere periode dan een raadsperiode van toepassing te verklaren. Hiermee wordt voorkomen dat na twee jaar op nieuw aandacht besteed moet worden aan de voorbereiding van weer een nieuwe nota. Met de gemeente wordt het volgende besproken:

a. De gemeenteraad stelt de nota kunst en cultuur vast voor 8 jaren
   of
b. De gemeenteraad stelt de nota kunst en cultuur vast voor 4 jaren, gelijk aan de regeerperiode van een gemeenteraad.

5.1. Voorlopige planning

Een planning voor de realisatie van de nota kunst en cultuur is afhankelijk van de uitkomsten van het startgesprek met de gemeenteraad. Ook de maatregelen rondom de bestrijding van het Corona-virus beïnvloeden het proces. Een voorlopige planning kan zijn:

Stappen	Planning
2021	
Startgesprek gemeenteraad	20 mei 2021
Inventarisatie	derde kwartaal 2021
Bijeenkomst(en) met organisaties	derde/vierde kwartaal 2021
2022	
Uitwerken input en opstellen concept-nota	... 2022
Vaststelling nota college b&w	... 2022
Vaststelling nota gemeenteraad	... 2022

BIJLAGE

PROGRAMMA STARTGESPREK 20 MEI 2021

1. Opening
2. Introductie wethouder Menno Roozendaal
3. Start proces integrale kunst- en cultuurnota
   - 3a. Kunst en cultuur 2017-2022
   - 3b. Gesprek met de raad aan de hand van onderwerpen
4. Afronding voorzitter